
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

MEGHALLGATTA

Lukács ev. 1,5-20.

2016.JÚNIUS 5.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: Sámuel 1. könyve 2. rész 1 – 10. vers

Imádkozunk: Mennyei Atyánk, a mi Urunk Jézus Krisztusunk által, magasztalunk mindent átfogó kegyelmedért, mindent megtartó hatalmadért, életünkbe érkezett irgalmasságodért, ígéreteidért és hűségedért. Magasztalunk, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusunkért bennünket is gyermekeiddé fogadtál, kihoztál elveszésből, nyomorúságból, bűnből és halálból és nekünk adod mennyei országodnak minden dicsőségét. Köszönjük, hogy mindazt, amit így munkálsz életünkben, azt hűségeddel, szereteteddel bepecsételed, minket pedig naponként megoltalmazol, táplálsz, erősítesz, vigasztalasz, jobbtáasz és hívogatsz folyton a szent életre. Most is abban a hálaadásban gyülekeztünk egybe, hogy itt, e gyülekezet közösségében is megköszönjük megtartó kegyelmedet, gyógyító szeretetedet, vigasztalásaidat, erőidet és megnyissuk szívünket, hogy tanácsolj, buzdíts és bátoríts bennünket. Kérünk Atyánk, ragyogtasd ránk Igédnek világosságát, tölts be bennünket Szentlelked mennyei erőivel, nyisd meg szívünket, lelkünket, hogy befogadjuk üzenetedet. És kérünk, erősíts és buzdíts majd az úrvacsora közösségében, amikor újra elpecsételsz bennünket boldog gyermekségre, a Te örök országodra. Krisztusért, szabadító Urunkért kérünk, hallgass meg bennünket. Ámen

Textus: Heródesnek, a Júdea királyának idejében volt egy Zakariás nevű pap az Abia rendjéből; a felesége pedig az Áron leányai közül való volt, és a neve Erzsébet. És mind a ketten igazak voltak az Isten előtt, kik az Úrnak minden parancsolatában és rendelésében feddhetetlenül jártak. És nem volt gyermekük, mert Erzsébet meddő volt, és mind a ketten immár idős emberek voltak. Történt pedig, hogy mikor rendjének sorában papi szolgálatot végzett az Isten előtt, a papi tisztsz szokása szerint reá jutott a sor, hogy bemenvén az Úrnak templomába, jó illatot gerjessen. És a nép egész sokasága kívül imádkozott a jó illatozás idején; neki pedig megjelent az Úr angyala, állván a füstölő oltár jobbj felől. És láttára megrettent Zakariás,

és félelem szállta meg őt. Mondotta pedig az angyal neki: Ne félj Zakariás; mert meghallgattattott a te könyörgésed, és a te feleséged Erzsébet szül néked fiat, és nevezed az ő nevét Jánosnak. És léssen tenéked örömdre és vigasságodra, és sokan fognak örüvendezni az ő születésén; mert nagy lesz az Úr előtt, és bort és részegítő italt nem iszik; és betelik Szent Lélekkel még az ő anyjának méhétől fogva. És az Izrael fiai közül sokakat megtérít az Úrhoz, az ő Istenükhöz. És ez Ő előtte fog járni az Illés lelkével és erejével, hogy az atyák szívét a fiakhoz térítse, és az engedetleneket az igazak bölcsességére, hogy készítsen az Úrnak tökéletes népet. És monda Zakariás az angyalnak: Miről tudhatom én ezt meg? mert én vén vagyok, és az én feleségem is igen idős. És felelvén az angyal, monda neki: Én Gábrriel vagyok, ki az Isten előtt állok; és küldtettem, hogy szóljak veled, és ez örömdetes dolgokat jelentsem neked. És ímé megnémulsz és nem szólhatsz mindama napig, amelyen ezek meglesznek: mivelhogy nem hittél az én beszédimnek, amelyek beteljesednek az ő idejünkben. A nép pedig várta Zakariást, és csodálkoztak, hogy a templomban késik. És kijövén, nem szólhatott nekik; eszükbe vették azért, hogy látást látott a templomban; mert csak integetett nekik, és néma maradt. (Lukács evangéliuma 1. rész 5-20. vers)

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Lukács evangéliumát kezdtük olvasni a Biblia-olvasó kalauz szerint, és bár ma már a második résznél tartunk, mégis úgy éreztem jónak, hogy ma még az első részt olvassuk fel itt, az első rész nagy nyitányát, ez pedig a 13. versben van. Ezt mondja az angyal Zakariásnak: Ne félj, Zakariás, mert meghallgattattott a te könyörgésed! Ez az evangélium nagy nyitánya: Isten meghallgatta a könyörgést! Ugyanakkor az angyal szavára – meghallgattattott a te könyörgésed – mégse hangzik azonnal az, amit a 106. zsoltár végén is olvasunk, hogy miután a zsoltáros felidézi Isten szabadító tetteit – leginkább az egyiptomi fogságból való szabadulást, mely ugyanígy kezdődött: Isten meghallgatta népe könyörgését (2Móz 2,24) –, s miután szól Isten dicsőségéről, kegyelméről és hűségéről, a záradék így hangzik: mondja rá az egész nép: Ámen! Zakariás azonban nem tud áment mondani, – megnémul. És ez a tény, ahogy így előttünk áll a templomi jelenetben, elvezet minket egy nagyobb, mindannyiunkat érintő kérdéshez, ez pedig az imádkozásunkat illeti.

Sokféle módon és sokféle tartalommal imádkozunk. Azt pedig külön ide kell toldani, hogy mi, reformátusok, (vagy inkább hadd mondjam így, mi protestánsok) inkább szemérmesek vagyunk az imádkozásban, inkább a magános imádkozás felé hajlunk, a közimádságot pedig inkább liturgiai formában műveljük. Ezt azért mondom, mert amikor egyszer Koreába látogattam egy református gyülekezetbe (akik tényleg igazán reformátusok voltak, nagyobb kálvinisták, mint mi), az istentiszteletük egy részén szinte megdöbbentettek, és ez éppen az imádkozás volt. A lelkipásztor jelezte az imádkozás idejét, és akkor az a sok száz ember, aki ott volt a templom-

ban, egyszerre mind hangosan imádkozni kezdett. Én először azt hittem, ez biztos egy koreai református karizmatikus gyülekezet, és elkezdődött a nyelvimádság. De három perc múlva, egy kis jelre egyszerre mindenki abbahagyta. Istentisztelet után megkérdeztem a lelkészt, miféle imádság volt ez? Ő azt mondta, hogy miután Koreában igen elterjedt a buddhizmus, és a buddhizmus mindennapos gyakorlata, hogy mindenütt, minden módon, reggel, délben, este mindenféle szent helyen, mindenki imádkozhat, úgy érezték jónak, hogy istentisztelet alkalmával, egy megadott időben ki-ki hangosan elmondhassa a saját szíve imádságát. Vagyis nyelveken szólás volt az, de csak egy nyelven: koreaiul, – mindenki hangosan mondhatta szíve kérését. Szinte mennydörgött ott az a sok szívbéli imádság, amit mi itt csendben tartunk. A nyugati keresztyénségben s még inkább az európai protestantizmusban mi szemérmesebbek vagyunk az imádkozással, inkább bemegyünk a belső szobába, belakatoljuk az ajtót, és magunkban végezzük imádságunkat. A közös imádságot is bensőséges dolognak fogjuk fel, amikor ki-ki megnyílik egy imaórán és elmondja imádságát.

De hát miféle imádkozó tapasztalataink vannak? És milyenek az imádkozó indulataink, mikor imádkozunk? Mikor érezzük az imádkozás szükségét? És hogyan imádkozunk? Amit itt Zakariás kapcsán olvasunk, utat nyit ezekhez a kérdésekhez. Zakariásnak templomi szolgálat közben megjelenik Gábiel arkangyal, örvendetes hírt mond neki: meghallgattattott a te kérése. Zakariás erre némi kétkedéssel felel, vagy inkább visszakérdez, mire az angyal mintegy büntetésből megnémítja Zakariást, aki mindaddig, amíg meg nem születik a gyermek, és ki nem fejezi ragaszkodását, hogy az legyen a gyermek neve, amit az angyal mondott, nem tud megszólalni. Ez – mondhatni – csak egy történet, mégis elvezet az imádkozásunk módjához és tartalmához is. Így kezdi ugyanis az angyal: meghallgattattott a te könyörgésed.

Vannak tudós magyarázók, akik korholják Zakariást, megjegyezvén, hogy az első hiba akkor történt, amikor a közös imádság szolgálatát végezte. Azt olvassuk itt, hogy a papi tiszt szokása szerint reá jutott a sor, hogy bemenvén az Urnak templomába jó illatot gerjessen. A nép egész sokasága pedig kívül imádkozott a jó illatozás idején. Vagyis Zakariás a rendtartás a pap közbenjáró imádságát végezte. Nos, jönnek a kritikusok és azt mondják: talán az történt, hogy Zakariás elhanyagolta a közös imádság szolgálatát, és magáért könyörgött. Olyas ez mintha, majd az igehirdetés utáni imádságban én egyes egyedül és kizárólag önmagamért könyörögnék. Mégis, rögtön jön az angyal és mondja: Zakariás, meghallgattattott az imádságod! Egyszóval, némelyek azt hangoztatják, hogy itt tért le Zakariás arról az ösvényről, amin járnia kellett volna. De nyomban érezzük, ennek a korholásnak nincsen túl sok értelme, hiszen éppen maga, Zakariás mondja azt az angyalnak, hogy vén vagyok én, és az én feleségem is igen idős már... Ezzel kimondja, hogy gyermekért már nem imádkoztak. Ez egy régi imádságuk volt, egy régebben sokszor elmondott buzgó imádság.

Ki tudja, talán Zakariás és felesége Erzsébet is sokat imádkoztak Anna szavaival is, ahogyan Sámuel könyvében olvastuk, ki tudja, imádkozták a zsoltárokat, Isten imádság-meghallgató kegyelméről. De eltelt az idő, nekünk lettek mind a ketten, ráadásul Erzsébet egész életében meddő is volt. Ma tehát az első szívünknek szegezett kérdés éppen az, amit ez a történet önmagától mutat, hogy vannak-e ilyen, régen sokat mondott, és ma már nem mondott imádságaink, melyeket azért nem mondunk már, mert úgy tűnik, hogy Isten azokat ugyan miért is hallgatná meg? Sok-sok imádságunkat úgy fogalmazzuk meg, úgy megy Isten elé, az a tartalma, hogy olyan ügyekben igyekszünk megnyerni Isten segítségét, olyan kérdésekben, olyan dolgokban keressük meg Őt, amelyek, ha normális volna a világ, maguktól is meglennének. Ha normális lett volna a világ, Zakariásnak és Erzsébetnek lett volna gyermeke, mert a meddőség extrém állapot. Ha valaki nagy lesüllyedésben, nagy nyomorúságban, nagy elesettségben, nagy betegségben van, gyógyulásért könyörög, szabadulásért könyörög, megoldásért könyörög, – s ezzel tulajdonképpen az isteni jó rendért imádkozik. Ha felnyitjuk a Zsoltárok könyvét és beleolvassuk Dávid imádságaiba, amikor szabadulásért könyörög, vagy szorongatott állapotban van, vagy megalázták, vagy bűnt kell vallania, mert eltévelyedett és vétkezett, vagy amikor tisztulásért könyörög – , mindannyian érezzük imádkozó szavai mögött ezt a kimondatlan megfogalmazást: a dolgok rendjéért, a jó rendért könyörög, helyreállításért könyörög (pl. Zsoltár 80). De Zakariás és Erzsébet esetében ez az idő elmúlt. Mi hát az értelme annak, amit az angyal mond itt, hiszen, lám, mondjuk ki, az a valóság, hogy ez a Zakariás imádsága már elfeledett imádság volt? Régi kérés – és meg nem hallgatott kérés – volt, amit Isten angyala előhoz a mélyből. Csodálkozunk, kedves testvérek, hogy Zakariás csodálkozik? Csodálkozunk, és korholjuk őt, hogy szinte meg van rökönödve? Megrójuk, hogy mondani, szinte ellenvetéssel él Isten üzenetével szemben? Valaki azt mondta egyszer, hogy Zakariás okoskodik itt, szórszálát hasogat, bizonyítékot akar, és micsoda bűn ez. Én inkább a drámát hadd hangsúlyozzam: miközben papként ott áll az oltárnál és jó illatot mutat be a minden irgalom Istenének, a szabadítás Istenének, annak az Istennek, akinek a hatalmára fundáltatott az ég és a föld, ahogy Anna éneke mondja, annak, az Istennek, aki megöl és megelevenít, lesújt és fölmagasztal, aki a meddőnek hét gyermeket ad, a termékenyt elapasztja, aki a gazdagot koldusbotra juttatja és megszünteti a szegénységet –, aközben az él a szívében, hogy ez az Isten az ő imádságát nem hallgatta meg.

Én nem tudom, hogy kételkedik-e, mert a kérdés, amit felvet inkább a megrökönödés kérdése, hiszen a mélyből egy régi és rég elfeledett, talán már régóta nem is mondott, vagy inkább abbahagyott imádságra ad most választ Isten. Bizonyos vagyok benne, hogy mi is sokszor kértük már Isten beavatkozását, és bizonyos vagyok abban is, hogy sok esetben már lemondunk kérésünkről és elsorvadt a szánk az imádság szava, mert

úgy éreztük, úgy ítéltük meg a dolgot, hogy nem kell már Isten beavatkozását kérni, már nincs miért. Olykor azzal vigasztaljuk magunkat – és ez nagy igazság és hívő tapasztalat! —, hogy Isten néha úgy hallgatja meg az imádságot, hogy nem hallgatja meg, mert Ő minden imádságot meghallgat. És néha - mondjuk ki őszintén – nemmel válaszol. Aztán utólag, később azt mondjuk, jaj, de jó, hogy Isten nem hallgatta meg azt az imádságomat. Mert nem volt szabályos, mert nem volt jó, mert nem volt Isten szerint való, mert igazából véve csak önmagunkat akartuk vele nöttetni, vagy éppen próbára akartuk vele tenni Istent! De most itt mégis azt kell mondanunk, hogy nem ez az eset. Meg kell értenünk és meg kell fejtenünk itt ezt a talányt.

Abból indultunk ki, hogy Zakariás papként áll az oltár előtt és a mózesi rendtartás szerint most másokért kell imádkoznia. Azt mondja a Zsidókhoz írt levél is, a főpapra vonatkoztatva, hogy a főpap egy évben egyszer ment be a szentek szentjébe, hogy a nagy, engesztelő áldozatot mutasson be és közbenjárjon a népért, – az egész népért, önmagát is belefoglalva. És azért választott a főpap emberek közül, mert embernek kellett odaállni a szentséges trónus elé, Isten szentsége elé, olyan embernek, aki tisztában van az ember nyomorúságával. Az esendőségünkkel, a gyengeségünkkel, a megkísérthetőségünkkel, a korlátozottságunkkal együtt kellett odaállnia, hogy a szívéből kifakadó imádság ne egy formális, liturgikusan eldarált szöveg legyen, hanem az úgy legyen a szívének az imádsága, hogy belefoglalja az egész nép. Ez a papnak a tiszte. Nekem is mondta egyszer valaki, nem sértődtem meg érte: imádkozzék, Tiszteletes Úr, az a dolga! Nem sértődtem meg, a papnak ez a dolga, szüntelenül közbenjárni Isten előtt, oda vinni a nép szükségéit. És ha ez így van, akkor föl kell tennünk azt a kérdést, hogy vajon melyik az az imádság, az ő egyéni kérése mellett, amely szintén egy réges-régen elfelejtett imádság volt Isten népe életében. Nem élt már a szívekben, vagy ha élt, imádságban nem mondták ki, mert úgy ítélték meg, hogy elment fölötté az idő. Mi az, ami fölött emberileg, történelmileg, társadalmilag, elment az idő, már nincs miért kérni? Mit mond Gábrriel Zakariásnak? – Ímé, meghallgattatott könyörgésed, a te feleséged szül néked fiat, nevezed őt Jánosnak, neked örömdre és vigaságodra lesz, nagy lesz az Úr előtt, próféta lesz, anyjának méhénél fogva betelik Szent lélekkel, sokakat megtérít az Úrhoz, a mi Istenünkhöz, és Ő előtte fog járni! Ki előtt? A Messiás előtt, Krisztus előtt fog járni az Illés lelkével. Tehát János a Messiás előfutára lesz. És mi az az imádság, ami már beszáradt Isten népének a szívében, már nem fordult az ajkára, már nem mondták? Az Isten szabadításáért való imádságot nem mondták, a Messiásért való imádságot nem mondták, az Isten ígéreteire ráfelelő könyörgést nem mondták. Ha föllapozzuk az atyák könyveit, a Sámuelét, a Bírákét, a Prófétákét, a Zsoltárosokét, csupa, csupa ígélet, csupa, csupa jövendölés van ott a szabadítóról, Krisztusról, a Messiásról. S ha belelapozunk a Zsoltárok könyvébe és elolvassuk a 74. zsoltárt, amelyről a Biblia-tudósok azt

mondják, hogy talán ez az, amit utoljára írtak, ott a zsoldárban van egy felkiáltás: jeleinket nem látjuk, próféta nincsen, és nem tudjuk, meddig tart ez. A templom lerombolásakor íródott ez a zsoldár. És évszázadok teltek el úgy, hogy nem volt próféta, és Isten népe nem kapott egyenes isteni üzenetet és jelet az időről, a kegyelemről, a beteljesedésről. Mit mond most Zakariásnak az angyal? – Meghallgattott a te könyörgésed. De a Zakariás könyörgésében, az ő személyes régi, elfeledett könyörgésben, amit Isten lám, mégis számon tartott, amit Isten – bocsánat, postás módra mondom – kibontott és iktatott és a maga idejében válaszolt rá, nos, ebbe a zakariási könyörgésbe belefoglaltatott és meghallgattatott Isten népének réges-rég sokat mondott és talán a Zakariás idejében már nem mondott könyörgése is. Lukács bizonyítja ezt a Jézus Krisztus születésének történetével, és társulnak hozzá a többi evangélisták is, Máté a leginkább. Máté elbeszéli, hogy amikor megérkeztek a napkeleti bölcsek, és keresték Jeruzsálemben a zsidók királyát, akinek látták a csillagát, akkor, mondja az evangélista: egész Jeruzsálem felbolydult, megőrült a város, mert már nem értették ezt a régi szót, hogy a zsidók királya. Nem értették, hogy ez messiási szó, nem értették, hogy ezt régen a próféták jövendölték és ez teljesedett most be. Csak egy hatalom-politikai tény, ijesztő üzenetet vettek ki belőle. Mit mond az angyal? Meghallgattott a te kérésed. A régi kérés, az elfelejtett kérés. Ezt mondja most az angyal egy papnak, aki rutinszerűen – olyan finoman írja ezt, kedves testvérek, Lukács –, a papi tiszt szokása szerint, rendjének sorában, úgy, ahogy a rend előírta, végzi a papi szolgálatot, de már nem könyörög önmagáért. Mert már minek? Mert nincs esély, mert emberileg bezárultak az utak. És talán ennek az egész történetnek ez az egyik legfontosabb üzenete. Nem az, hogy Isten éppen akkor kezdi, amikor befejeződött minden emberi, hanem hogy Isten már akkor kezdte, amikor – hadd mondjam így – volt esély. Mert Zakariás is akkor kezdte. Egyszóval, ha mi akkor fogunk hozzá az imádkozáshoz, amikor úgy ítéljük meg, hogy minden emberi út bezárult, hogy már semmiféle esélyünk, emberileg már nem lehet semmin mozdítani, nincs hozzá erő, – nos, akkor csak tegyük össze a ma hallott ígéket, amit Anna mond: nem az erő teszi hatalmassá az embert, nem az erőnk tesz bennünket képessé, és tegyük hozzá azt is, hogy Zakariás esetében egy régi imádságra érkezik felelet. És végül, ennek a nagy kegyelemnek és az egyéni kegyelembe befoglalt közösségi kegyelemnek, amely már nemcsak Istennek akkor élő népére, a kiválasztott zsidó népre vonatkozik, hanem Jézus Krisztuson és az apostolokon keresztül az egész világra kiterjed, tehát ennek a kegyelemnek van egy párja is, amire utaltam már. Azt mondja az angyal Zakariásnak: imé, megnémulsz, nem szólhatsz mindama napig, amíg ezek meglesznek. Mert nem hittél beszédemnek, amelyek beteljesednek az ő idejünkben. Hogy miket kellett volna Zakariásnak elmondania, azt el tudta mondani más módon is, például, leírta. Kommunikálni tehát tudott, jelezni, hogy ez meg ez történt. De valamit mondania kellett volna még az angyal szavá-

ra és ez a valami – ahogy hallottuk a zsoltárból – az ámen. Mert amikor az ember áment mond, akkor testestől, lelkestől, egész valójával odateszi magát Istennek a kezébe. Amikor elmondunk egy imádságot, és a végén ámen-t mondunk, tudjuk, mit jelent a szó. Tudjuk, milyen nagyszerű magyarázatot fűz hozzá a Heidelbergi Káté, hogy ugyanis ez a szó nemcsak a kívánságunkat, vagy annak a megerősítését jelenti ki, hanem azt a boldog bizodalmat a leginkább, hogy Isten meg tudja, és meg is akarja cselekedni kérésünket. Ott, abban a minutában Zakariás megnémult, bezárult a szája, nem tudta kimondani az áment, – ezt később az engedelmességével kellett kimondania. Vette a táblát és ráírta, legyen a gyermek neve János. Róla akarták elnevezni, de ő ragaszkodott már az angyal szavához: legyen a gyermek neve János! Engedelmeskedik.

Amikor áment mondunk, imádságaink végén, akkor kifejezzük azt a készségünket is, hogy a minket kegyelmesen meghallgató Istennek engedelmeskedünk. Amikor ezt a történetet halljuk, fölidézhet bennünk sok-sok régi elsüllyedt és már nem mondott imádságot, ha nem is ilyen extrém esetben. S talán megújítható, a testvérért, a szülőért, a gyermekért, a barátért, a betegekért, az anyaszentegyházunkért, a nemzetünkért, a világ békeességéért, a dolgok jó rendjéért, az Isten országa eljöttéért mondott imádságunk. Hány és hány imádság van, amelynek a fonala valahol megszakadt, de most, egy régi történetben élénk áll Gábiel arkangyal, és talán nem rémít el bennünket, hanem arra buzdít, hogy ezek a rég elfelejtett imádságok újuljanak meg a szívünkben. Új erővel szólaljanak meg a szívünkben a sokat mondott és aztán csüggedten mondott imádságaink. De leginkább ámen-mondásunk újuljon ki, – Isten minden ígéréte, jótéteményére, Jézus Krisztusban való üdvyszerzésére, örök életre való meghívására. Egész életünkkel, testestől lelkestől mondjunk mindig áment. Ámen

LEJEGYEZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU